

צידה לדרך:

סלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

פרשת תרומה

עלון מס' 77 שנה 2

בדרך הפרשה

צדקה עד היום הזה. הנביא הושע אומר "ורעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד", הנותן צדקה זורע לעצמו ישועות נפלאות.

בפרשה נאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" רבותינו מביאים מדרש: "ושכנתי בתוכו" (במשכן) לא נאמר, אלא ושכנתי בתוכם - בתוך כל אחד ואחד. עקר המשכן הוא בלב כל יהודי. לקדש ולטהר את הלב שיהיה מקום ראוי להשכנת השכינה. בילדותו נשאל הצדיק רבי מנחם מנדל מקוצק: "היכן נמצא ה'?" והשיב: "בכל מקום בו נותנים לו להכניס...!" גם מתן צדקה היא "פתיחת הלב", וכאשר פותחים את הלב - מזמינים את הקב"ה פנימה.

היות וכבר נכנסנו לחדש אדר וימי הפורים מתקרבים אלינו, הבה נספר ספור על צדקה, על מסירות נפש למצוה, ועל תחפשות....

הקב"ה מצוה את משה רבנו לאסוף כספים וחמרי בניה משפחים לבנות בית לה', משכן מקדש ומיחד להשראת השכינה. נשאלת השאלה: הרי הקב"ה נמצא בכל מקום, מדוע יש צרה לבנות לו משכן? אלא שהוא יתברך מיחד מקום ששם ידבר עם משה רבנו ושם יבאו בני ישראל להתקרב אליו באמצעות עבודת הקרבנות.

המפרשים שואלים על הפסוק שמהוה כותרת ראשית לפרשה: "ידבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה...". מדוע נאמר 'ויקחו'? הרי בני ישראל נותנים תרומה, ולא לוקחים?

אלא, דרשו כי היהודי שאזכה לתת להקב"ה, הוא בעצם 'לוקח'. הוא לוקח ומרויח את הזכות הגדולה להתקרב לה' ע"י נתינת התרומה. כך בתרומות למשכן וכך במתן

פעם הגיע רבנו חיים מצאנז' לאחת העצרות, לפתע נעצר מהלכו ליד אחד הבתים והכריז: "ריח גן עדן נודף מהבית הזה. חיב אני להכניס אליו!"

היתה זו דירתו של ר' פסח, שבאי הצדקה של העירה. הצדיק דפק בדלת והציג את עצמו, ור' פסח הזמינו בדחילו ורחימו להכניס פנימה. התחיל הצדיק להסתובב בדירה, נעצר ליד אחד הארונות, וקרא: "מכאן בקע ריח גן עדן שהרחתי מבחורי!"

בקש הצדיק מבצל הבית לפתח את הארון. ר' פסח הסס, אבל מפני שאין מסרבים לגדול, החל להוציא מהארון בגדים ישנים ובלויים, כשקפתע נפלו ממנו בגדי כמר...

רבי חיים מצאנז' קרא: "ממלבוש זה עולה ריח גן עדן!" ר' פסח נבהל מכה שבארונו התגלה בגד של כמר למול עיניו הקדושות של הרב, והחל לספר את ספורו: אני גבאי הצדקה של העירה, ויש לי מסע קבוע של אסוף כספי צדקה בין התושבים, למען עניי העיר. פעם אחת, כאשר חזרתי מאסוף הכספים הקבוע למען עניי הצדקה וכבר נתתי לכל הנוקמים שברשימתי, מצאתי ליד ביתי יהודי שהמתין לי בקצר רוח, וקרא לעברי:

"ר' פסח, אני נמצא בצרה צרורה. חובותי מעיקים ואני מקרח להשיג כעת סכום כסף מסים, בדחיפות!" "אבל מדוע באת רק עכשיו?!", אמרתי. "חלקתי כבר את כל כספי הצדקה. לא אוכל לפנות ולבקש מאותם אנשים שיתרמו כעת טוב!"

האיש המשיך להתפח על מר גורלו, ולא יכלתי לשאת את כאבו. החלטתי בכל זאת לערוך סבוב נוסף, ולהסביר לתורמים כי הזדמן לי יהודי במצב נואש שזקוק לעזרה דחופה. התושבים נאנחו, אך רבם תרמו בשנית, וכה הצלחתי לאסוף את הסכום הנדרש לאותו אדם. חזרתי לביתי והבאתי ליהודי את הכסף. הוא חבק ונשק אותי, והלה לפרע את חובו אצל הנושים.

כעבור רבע שעה שמעתי דפיקה בדלת. בפתח עמד יהודי נוסף, שהחל לספר לי על מר גורלו. הוא בוכה מאין הפוגות: "זה ממש פקוח נפש! אני חיב שתעזר לי!" אמרתי לו: "היום כבר הסתובבתי פעמים אצל תושבי העירה וקבצתי נדבות. לא אוכל בשום אופן לבוא פעם נוספת. הרי הם יגרשו אותי מבתיהם!"

האיש המשיך לבכות ולבי נקרע לגזרים, אבל ידעתי

שאני יכול לחזר על אותם הפתחים בפעם השלישית. נסיתי לחשב מה אוכל בכל זאת לעשות, לפתע עלה בדעתי רעיון מוזר. ליד ביתי היתה מסבאה - בית מרוח, שם התלקטו מדי ערב בחורים פוחזים וריקים ששתו לשכרה ובלו את זמנם בהבלים. חשבתי שאנסה אצלם את מזלי, אולי אצליח להוציא מהם כסף לצדקה. ידעתי מה תהיה תגובתם, אבל החלטתי לנסות בכל זאת.

נכנסתי לבית המרוח, ואת פני קדמו קריאות צוהלות ומחיאיות כפים של הפוחזים.

"גם אצלנו הוא מחפש צדקה?! כנראה שמצבו קשה ביותר..."

מיד בכניסתי, נגש אלי הפרחח הראשי - בנו של גביר העירה. החורתי וחלשה נפלה עלי, אה להפתעתי הוא אמר:

"אם הגעת אלינו, סימן שאתה זקוק נואשות לכסף. בוא נעשה עסק. פעם, השאיר אצלנו כמר אחד את בגדי הכמורה שלו. אם תלבש את בגדיו ותצעד אתנו בכל רחובות העירה, אתן לך משלי את מלוא הסכום שאתה זקוק לו."

מלמלתי שאני זקוק לשלשה רופלים, בחשבי שזה רעיון מטרף לגמרי שאבאי הצדקה של העירה, דמות יהודית מכבדת, יסתובב עם בגדי כמר, ואחריי כל הריקים והפוחזים כמו בתהלוכה הוללת. הרי כלם יאמרו שיצאתי לגמרי מדעתי. ומאידה, איך אוכל להשיב את פני הנוקק ריקם אם ביכלתי לעזור?!

החלטתי לקבל את הצעת הפרחח. הכחור הביא לי את בגדי הכמר ולבשתי אותם. כל הריקים והפוחזים צחקו בקול גדול, ויצאו בעקבותי עם פחים ומקלות, מתופפים ומרעשיים בפראות. אנשי העירה צפו בי נדהמים: האם פורים היום?! מה התהלוכה המשנה הזאת?! בודאי נטרפה דעתו של הגבאי שלנו... עברנו את כל העירה, וברגע שסימנו את התהלוכה, הניח הפרחח את שלשת הרופלים באמרו: "הבטחתי ואני מקיים. תוכל גם לקבל את בגדי הכמר במתנה..."

לאחר שהסתיים טקס התהלוכה המשנה, פשטתי את הבגד וחשבתי שאשמר אותו למשמרת, כי בזכות בגד זה זכיתי להחיות יהודי בשעת צרה.

הצדיק מצאנז' שמע את הספור, ומעיניו זלגו דמעות: "עשית דבר נכון מאוד! קח את הבגד הזה וצוה לבניך

לסלל כביש במקום שבו עמד בית הקברות שבו נטמן. הם נאלצו לפנות את הקברים ולהעביר את הגופות למקום אחר. כאשר הגיעו לקברו של ר' פסח המנוח, מצאו אותו שלם לחלוטין, פרט לרגל אחת שפגד הכמר לא פסה...

שהוא 'שמש כתכריכים לגופה אחרי מאה ועשרים שנה. שום מלאך חבלה לא יוכל לגשת אליה!' ר' פסח הלה לעולמו, ונקבר בבגדי הכמר כמצות רבנו חיים מצאנז. שנים רבות לאחר מכן, הממשלה הפולנית רצתה

בדרך הצדיקים

כדי להשיב את בניהם לבתיהם, כדי שישוהו במחצתם בימי הפרענות המתמשכים ובאים.

באחד הימים הגיע לשיבה אדם גזן, כפוף, אשר תני פניו גסים ומכערים. מיד הבינו בחורי השיבה שזהו אב לאחד הבחורים. שאלו בנימוס מה הוא מבקש. ענה האיש כי הוא בא לקחת את בנו עמו, מחפש לקראת המלחמה שנושבת בקרב. "ומהו בנה? למי לקרא?" שאלו הבחורים. "בני הוא אציקל קרקובסקי".

הבחורים, וביניהם ר' לוי צחק בנדר שספור את הספור, השתוממו מול ההבדל התמוה והזעק לעץ כל. בעוד אציקל נבזה ופה תאר, אביו ההפך הגמור! מרב הלם פלט אחד הבחורים את שאלת כל החברים. צחקל חיד קמעה במבוכה, והחל לספר בקצרה את תולדות משפחתו מלפני עשרה דורות.

משפחתו של צחקל התחסה לזאן האלקי, רבי מרדכי פה בעל ה'לבשים' מפראג, שנקרא כה על שם ספריו. רבי

בחדש אדר חל יום פטירתו של אחד מגדולי הדורות, הגאון הרב מרדכי פה, שמכנה 'בעל הלבושים'. לפניכם ספור נוסף בענין 'תחפשת', אה הפעם מסוג אחר לגמרי...

הרב לוי צחק בנדר ז"ל, מגדולי רבני פרסלב, היה רגיל לספר ספור זה: בתחלת קנין תרע"ד (1914) הגיע מהעיר לודז' - לשיבה בעירה מאקוב בפולין, בחור צעיר בשם צחק קרקובסקי. צחקל היה בן שש עשרה - הבחור הצעיר ביותר בשיבה, אה למרות גילו עלה על כל הבחורים בכשרונותיו המפליגים. הוא היה עליו עצום ובעל מוח חריף ביותר, והספיק לרכש ידיעה רבה ומקפת בששה סדרי משנה, בפוסקים, ראשונים ואחרונים. רבני השיבה עמדו מולו לא אחת, מבלי יכלת להתמודד עם חריפותו, בקיאותו וידענותו העצומות.

אפילו ראש השיבה שהיה גאון גדול, שרגיל היה למסר שעורים עמקים באפן מיוחד, לא דע איה להתמודד עם העלוי הצעיר שהגיע לשיבתו. כאשר החל להרצות את דבריו בשעור, כבר הבין צחקל לאן הוא חותר, פאלו שהפיד מראש את כל מבנה השעור על כל סעיפיו המרפבים. הצעיר שלט מיד במהלך הענינים, ותמיד הצליח לכוון לדעתו העמקה של ראש השיבה הגאון, עד שהלה התבטא פעם בהרמת ידים נואשת בפני מקרבו: "מה אעשה עם צחקל? אין לי מה ללמד בחור זה..."

אם לא די בכה, התברר צחקל בקומה תמורה ובזיו פנים מרשים במיוחד. פניו היו מאירות וזרחות ומצחו גבוה ובוהק. מוחו החריף ודמותו האצילית כבשו את לבם של רבים וטובים מבני השיבה, שנהנו מחידושי ואהבו לשהות במחצתו.

הימים הללו היו ימים מתחזים מאד בארופה, ימי פרוץ מלחמת העולם הראשונה. הורים מדאגים רבים הגיעו לשיבה

מְרַדְּכֵי הָיָה יָפֵה, כְּשֶׁם מִשְׁפָּחָתוֹ, יָפֵה וְיָפֵה מִרְאֵהוּ, וְכִפִּי הַנִּרְאֶה בְּשֵׁל כֶּה גִתּוֹ לוֹ שֵׁם מִשְׁפָּחָה זֶה. פֶּעַם אַחַת בְּגִלְל יָפִיו הַמְּפֻלָּג, אֲרַע לוֹ נִסְיוֹן קִשְׁוֶה כִּפִּי שְׂאֲרַע לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק עִם אִשֶׁת פּוֹטִיפָר. בְּעוֹדוֹ צוֹעֵד בְּרַחוּב, נִעְמְדָה מוֹלֵוֹ גוֹיָה עֲשִׂירָה שֶׁהִתְפַּעֲלָה מִיָּפִיו וּבִקְשָׁה לְהִתְרוֹעֵעַ אִתּוֹ. רָאָה רַבִּי מְרַדְּכֵי בְּעֵינָיו רִיחוּוֹ כִּי תִהְיֶה שֶׁל טִמְאָה פְּעוּרָה לְפָנָיו וּמֵאֲמִמַּת לְבַלְעֹת אוֹתוֹ חֵי. בְּאוֹתוֹ רָגַע הַחֲלִיט בְּלִבּוֹ כִּי הוּא מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְמִסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ, וְלֹא לְהִכְנַע לַפְתָּי הַנּוֹרָא. הוּא רָאָה בֵּיב שֶׁל שׁוֹפְכֵי בְּצֵדֵי הַדָּרָה בַּהּ הִלָּה, שֶׁם יָרְמוּ מִיָּם מְלַלְכִים עִם הַפְּרָשׁוֹת סוּסִים... הוּא הִבִּיט רָגַע אֶחָד בְּפָנֵים הַסְּרוּחִים, וְקִפֵּץ פְּנִימָה...

בְּקִישׁ רַב עָלָה רַבִּי מְרַדְּכֵי וְנִעְמַד מֵאוֹתוֹ בֵּיב שׁוֹפְכֵי, כְּשֶׁהוּא רַטֵּב עַד לְשֵׁד עֲצֻמוֹתָיו, וּמַעֲלָה רִיחַ צַחְנָה שְׂנֵדָף לְמִרְדָּקִים. הַגּוֹיָה רָאֲתָה וְהִרְיָחָה – וְנִדַּם בְּרַחוּהוּ. וְכֵן אֲמַעַם לְבֹשְׁתֵי הַתְּלַלְכֵי, אֵד לְבוֹ וְנִפְשׁוֹ יִצְלוּ וְנִתְרוּ נְקִיִּים וְטָהוֹרִים! בְּאוֹתָהּ שַׁעֲרָה נִשְׂאָה רַבִּי מְרַדְּכֵי אֶת עֵצֵי הַשְּׂמִמָּה, וּבִקְשׁ בַּתְּחִנָּה: "רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי עֹשֶׂה שְׁעִשְׂרֵת הַדּוֹרוֹת שֶׁצִּיָּאוּ מִמֶּנִּי יְהוִי

מְכַעְרִים לְמִרְאֵהוּ, כִּדִּי שְׂלֵא יִמְשְׁכוּ אֶת עֵינֵי הַבְּרִיּוֹת, וְכֵן לֹא יִגְעוּ לְנִסְיוֹן בְּשֵׁל יָפִים הַחֲצוֹנִי: כִּפִּי שֶׁהִגַּעְתִּי אֲנִי!"

צַחְקָל הוֹסִיף לְסַפֵּר לְחֻבְרֵי הַמְּקוֹשְׁבִים בְּפִיזוֹת פְּעוּרִים, כִּי בּוֹכוֹת הַעֲמִידָה בְּנִסְיוֹן הַקִּשְׁוֶה וְהַבְּרִיחָה מִפַּח הַיּוֹקִישִׁים שֶׁטָּמְנוּ לוֹ הַיָּצֵר, וְכֵן אֶת רַבִּי מְרַדְּכֵי יָפֵה מִשְׁמִים לְהַאֲדִיר אֶת עֵינֵי שְׂוֹרָאֵל בְּעֲשִׂוֹת סִפְרָיו הַלְּמַדְנִיִּים, אֲשֶׁר קָרָא לָהֶם בְּשֵׁם 'לְבָשִׁים': וְכֵן לְעֲשִׂוֹת פְּרִיט לְבֹשׁ שְׁהִיוּ עָלָיו וְהִעֲלוּ צַחְנָה כְּאֲשֶׁר קִפֵּץ לְבֵיב, וּבְחִיזוֹת שְׁמוֹ "מְרַדְּכֵי" קָרָא לְסִפְרָיו עַל שֵׁם הַפְּסוּק "וּמְרַדְּכֵי יִצְא מִלְּפָנֵי הַמַּלְאָךְ...": 'לְבֹשׁ הַתְּכַלֵּת', 'לְבֹשׁ הַחוּר', 'לְבֹשׁ עֲטֻרַת זָהָב', 'לְבֹשׁ הַבּוֹץ וְהָאֲתָמָן', 'לְבֹשׁ עֵד שׁוֹשׁן', 'לְבֹשׁ הָאוֹרָה', 'לְבֹשׁ פְּנֵת יְקֻרַת', 'לְבֹשׁ אֲדָר הַיָּקָר', 'לְבֹשׁ אֶבֶן יְקָרָה' וְלְבֹשׁ שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה'.

הַנַּעַר צַחְקָל סִים אֶת סִפּוּרוֹ בְּאֲמָרוֹ: "עֲשִׂוֹת הַדּוֹרוֹת הַסְּתִימִי אֲצֵל אֲבִי. הוּא וְאֲבִיו וְאֲבִי אֲבִיו הָיוּ כָּלֵם מְכַעְרִים, כְּבִקְשַׁת אֲבִי מִשְׁפָּחָתִי, אֵד בְּפָנִים כָּלֵם יָפִים וְזוֹהָרִים בְּאוֹר תּוֹרָה. וְאֵלּוֹ מִמֶּנִּי מִתְחִיל הַדּוֹר הָאֶחָד עֲשֶׂה, בּוֹ חוֹר גַּם הַיָּפִי הַחֲצוֹנִי: מִכֹּשׁ כִּפִּי מִשְׂאֵלָתוֹ שֶׁל 'בַּעַל הַלְּבָשִׁים'..."

בְּדֶרֶךְ הַמוֹסֵר

הַקַּב"ה מְצַוֶּה עַל בְּנֵי אֶרֶץ הַבְּרִית: "וַעֲשׂוּ אֶרֶז... אֲמַתִּים וְחֲצִי אֶרְבּוֹ וְאֲמָה וְחֲצִי רַחְבּוֹ וְאֲמָה וְחֲצִי קִמְתּוֹ". רַבֵּנוּ 'פַּעַל הַטּוֹרִים' (רַבֵּנוּ יַעֲקֹב, מַחֲבֵר 'אַרְבְּעָה טּוֹרִים' שֶׁהוּא סֵפֶר הַבְּסִיס 'שִׁלְחַן עֲרוּה' שֶׁחֲבֵר אַחֲרָיו מֶרֶץ הַבֵּית יוֹסֵף, בְּנֵי שֶׁל רַבֵּנוּ הַרְא"ש) כָּתַב: "כָּל מְדוּתָיו הָיוּ שְׁבוּרוֹת בְּחֻצָּאֵי אֲמוֹת' לְלַמֵּד שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּמֵד תּוֹרָה צָרִיךְ לְשַׁבֵּר וְלְהַשְׁפִּיל עֲצֻמוֹ". עֲנָה הִיא תְּכִינָה נְדָרְשַׁת לְלַמֵּד הַתּוֹרָה.

עַל מִשְׁה רַבֵּנוּ נֶאֱמַר 'וְהָאִישׁ מִשְׁה עָנּוּ מֵאֵד'. כֵּן מְפָרְשִׁים אֶת מִלוֹת הַפְּתִיחָה שֶׁל 'פְּרָקֵי אֲבוֹת': "מִשְׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינַי" – וְכִי מִסִּינַי קָבַל? מֵהַקַּב"ה קָבַל, בְּסִינַי. אֲלֵא,

מִדּוּעַ 'מִשְׁה קָבַל תּוֹרָה' וְלֹא אָדָם אַחֵר? מִסִּינַי כִּי לָמַד מִהַר סִינַי לְהַצְטַנֵּעַ בְּעֲנָה!

'חֻצָּאֵי הָאֲמוֹת' בְּאֶרֶץ מִזְפָּרִים סִפּוּר אֹדוֹת הַצַּדִּיק רַבִּי צְדוֹק הַכֹּהֵן מְלוֹכְבִּלִי, שֶׁהָיָה גָּאוֹן מְפֻלָּג בְּכָל מִקְצוּעוֹת הַתּוֹרָה. הַתּוֹרָה הִבִּיאָה אוֹתוֹ לְעֲנָה וּלְמִדּוֹת מִשְׁלָמוֹת. בְּבַחֲרוֹתוֹ הִצַּע לְגִבּוֹר נִכְבָּד שִׁישָׂא אֶת בְּתוֹ. בְּקִישׁ הַגִּבּוֹר מֵרַב הַעִיר לְבַחֵן אֶת הַבַּחֲוֹר. שׁוֹאֵל הַרַב אֶת הַבַּחֲוֹר הַצַּעִיר: "הֵאֵם אִתָּה יוֹדֵעַ ש"ס?" רַבִּי צְדוֹק הִשִּׁיב בְּעֲנָה "חֻצֵי ש"ס". הַמְשִׁיךְ הַרַב וְשָׂאֵל "עַל אִיָּה חֻצֵי אֲפִשֵׁר לְבַחֵן אוֹתָהּ?" וְרַבִּי צְדוֹק הַכֹּהֵן עָנָה: "עַל אִיָּה חֻצֵי שְׁתַּרְצָה..."

בְּדֶרֶךְ הַחִידָה:

שאלות לפרשת תרומה

ענו על לפחות אחת מהשאלות הפאות:

- בכלי המשכן היו שלשה פלים עם 'זר זהב' – אלו הם, ועל מה רומזים?
- מה משתף בין המנורה לבין הפרוכים של ארון הברית?
- בקל הפלים אומר הקב"ה למשה רבנו: "ועשית", ואלו פארוֹן נאמר "ועשו". מדוע?

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ונשלח אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-ן: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ר 5-804-659-95
התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדדים פלוס" ברחבי הארץ